

Barnehagens fysiske utemiljø og mulighetene for lek

Hvordan tar barna i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek?

Matilde Aundal Skrogstad

[kandidatnummer: 37]

Bacheloroppgave

[BNBAC3900]

Trondheim, april 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.



DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	3
2.0 Teori	4
2.2 Lekteori	5
2.2.1 Fysisk lek.....	6
2.2.2 Rollelek	7
2.2.3 Regellek.....	7
2.3 Barnehagens fysiske utemiljø.....	8
2.3.1 Syv kriterier for et godt utelekemiljø	8
2.4 Møteplasser	9
3.0 Metode.....	11
3.1 Valg av metode.....	11
3.1.1 Planlegging og forberedelser	11
3.1.2 Valg av informanter.....	12
3.1.3 Observasjon.....	12
3.1.4 Guidet tur.....	13
3.1.5 Beskrivelse av barnehagens fysiske utemiljø	13
3.2 Datainnsamlingsprosess	14
3.3 Dataanalyse	15
3.4 Gyldighet og pålitelighet	15
3.5 Etske retningslinjer.....	16
4.0 Funn og drøfting.....	17
4.1 Faste installasjoner	17
4.2 Ulike typer lek	19
4.2.1 Fysisk lek.....	19
4.2.2 Rollelek	20
4.2.3 Regellek.....	21
4.3 Møteplasser	22
5.0 Avslutning og oppsummering	25
Litteraturliste	26
Vedlegg	29

1.0 Innledning

I de siste årene har det blitt rettet større oppmerksomhet mot det fysiske miljøets betydning for barn i nordisk barnehageforskning (Moser & Martinsen, 2010). Å rette oppmerksomheten mot aktivitet i utemiljøet er noe Hagen og Sæther (2014) mener alle barnehager bør gjøre, uavhengig av om barnehagen har en natur- og friluftslivprofil eller ikke. Videre påpeker de at det er avgjørende for den innholdsmessige kvaliteten at utetiden vies den samme faglige forankringen som det pedagogiske arbeidet som planlegges og gjennomføres inne i barnehagen (Sæther & Hagen, 2014, s.22). Uterommet har en stor betydning som pedagogisk arena i barnehagen. Mye av den tiden barna tilbringer i barnehagen, benyttes ute. Hvilke muligheter som finnes for lek og hva det fysiske utemiljøet har å by på, har mye å si for hvordan barna tar i bruk uteområdet i sin lek. På bakgrunn av dette og min interesse for barns lek ute, kom jeg fram til problemstillingen: *Hvordan tar barna i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek?*

For å kunne legge til rette for et godt lekemiljø ute er det viktig å tenke på hva slags funksjon miljøet har for barna. Hvilke typer lek inviterer det fysiske utemiljøet barna til å sette i gang med? Organisering av materiell og utstyr ute, kan være med å påvirke hvordan barna tar det i bruk, leker og utforsker. I tillegg vil alder være en faktor. Jeg har valgt å fokusere på femåringene i dette prosjektet. Men uavhengig av alder, kommer det tydelig fram i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (KD, 2017, s.20) at barnehagen skal tilby aktivitet utendørs i alle årstider. Barnehagen skal bidra til at barna opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer inne og ute. Samtidig skal barnehagen gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek i og utenfor barnehagens område.

Med dette prosjektet ønsker jeg å vise eksempler på hvordan barna tar i bruk barnehagens fysiske utemiljø i sin lek. Forhåpentligvis vil prosjektet også gi økt oppmerksomhet mot hvilken betydning barnehagens fysiske utemiljø har for barns lek. Funnene gjelder kun en valgt barnehage, men kan være gjenkjennbart også i andre barnehager. I denne teksten bruker jeg begrepet barnehagens fysiske utemiljø. Det betyr alt som omfatter blant annet landskap, terreng, lekeapparater og lekeredskaper i barnehagens inngjerdede uteområde. Jeg har valgt å ikke gå inn på personalet sin rolle, men heller fokusere på hvordan barna tar i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek på eget initiativ.

2.0 Teori

I dette kapittelet vil den aktuelle teorien som er relevant for å besvare problemstillingen bli presentert. Rammeplan for barnehagen legger vekt på at leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og at barnehagen skal inspirere og gi rom for ulike typer lek både inne og ute (KD, 2017, s.20). For å få en bedre forståelse av samspillet mellom det fysiske miljøet og barns lek, vil jeg benytte meg av Gibsons teori om affordances. Deretter blir teori om ulike typer lek, barnehagens fysiske utemiljø og møteplasser lagt fram.

2.1 Affordances

Når barna er ute i barnehagen er det ikke de faste installasjonene, tresortene og utformingen av uteområdet som opptar barna, men hvilke muligheter som finnes for lek og aktivitet. Et uteområde som består av mange og varierte lekemuligheter, gir mye *affordance*. Et eksempel Storli (2018) bruker for å forklare begrepet affordances er når et barn ser et stort tre, er det ikke tresorten som først og fremst opptar barnet, men hva treet kan "gjøres" med. Dersom barnet ser at det er mulig å klatre i treet, vil det mest sannsynlig begynne å klatre i det (Storli, 2018, s.350). Det var James Gibson (1979) som introduserte oss for teorien om "affordances". Begrepet er satt sammen av verbet "to afford" og brukes innen økologisk psykologi. Gibson hevder at det er klare sammenhenger mellom det perseptuelle og det motoriske systemet, altså måten vi oppfatter omgivelsene på og hvordan vi bruker dem (Fjørtoft, 2018, s.190). Et av Gibsons hovedpoeng er ifølge Karlsen (2015) at vi ikke bare ser ting og egenskaper ved dem, men at det også er en umiddelbar kobling til opplevelse av muligheter for handling til stede i persepsjon. Når barna ser et klatrestativ, ser de ikke bare konstruksjonen, men også et sted de kan klatre opp, hoppe ned fra og leke seg (Karlsen, 2015, s. 32).

Barn utforsker gjerne mulighetene som finnes i et miljø gjennom lek og aktivitet. I Bjørgen (2017, s.42) sin studie av *3-5 åringers trivsel, involvering og fysiske aktivitet i barnehagens ulike utemiljø*, påpekes det at ulike steder i utemiljøet kan invitere barn til for eksempel fysisk lek, rollelek eller konstruksjonslek, alt etter stedets ulike kvaliteter og egenskaper. Samtidig påpekes det at tolkninger av lekemiljø er unikt for hvert individ. Hvilke handlingsmuligheter hvert barn ser, er ifølge Gibson helt avhengig av individuelle faktorer, blant annet alder, erfaring, motoriske ferdigheter, mot og frykt (Sæther & Hagen, 2014, s.24). I tillegg påpekes det i Bjørgen (2012, s.2) sin artikkel *Fysisk lek i barnehagens uterom – 5åringers erfaring med kroppslig fysisk lek i barnehagens uterom* at andre faktorer som uterommets utforming og barnehagens beliggenhet også vil være avgjørende faktorer. Fjørtoft (2018) legger fram at

buskaset gir mulighet til å gjemme seg, stokker og store steiner gir mulighet til å balansere på, hoppe ned fra eller klatre opp på, og åpne rom innbyr til løpe- og fangeleker. På vinteren vil snø være en affordance som inviterer til aktiviteter som aking, bygge snømenn og gå på ski. Dette er eksempler på hvordan omgivelsene og elementene inviterer barn til ulike typer lek (Fjørtoft, 2018, s.191).

Når barna kommer til et nytt område, vil de stille seg spørsmålet "hva kan jeg gjøre her?". I artikkelen til Hagen (2015); *Hvilken innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis*, kommer det fram at barns væremåte er utforskende og nysgjerrig. Barna bruker ikke lang tid på å utforske et miljø, en gjenstand eller et lekeapparat. Videre påpeker Hagen (2015, s.4) at et tilsynelatende innbydende uteområde etter hvert vil framstå som kjedelig for barna som tilbringer fem år i barnehagen. De har gjort seg godt kjent med uteområdet og søker nye måter å ta i bruk uteområdet på. Kyttä (2004, s.181) skiller mellom begrepene potensielle og realiserte affordances i et lekemiljø. Sett med potensielle affordances er ifølge Kyttä uendelig, og kan ifølge Storli (2018) forstås som alle tenkelige muligheter for handlingsorientert lek i et bestemt miljø. Realiserte affordances er på en annen side de lekemulighetene barna faktisk har oppdaget eller tatt i bruk i lekeområdet. Ifølge Kyttä er det nødvendig å se affordances i form av varierende stadier eller nivåer i stedet for som enten/eller fenomener. Storli beskriver hvordan barna i en barnehage lekte i og rundt en lekehytte. Her ser vi at treåringene leker i hytta og enda utforsker og realiserer handlingsmulighetene, mens noen av femåringene har sett nye potensielle affordances ved å komme seg opp på taket. Storli bruker de barna som faktisk klarte å komme seg opp på taket fordi de var sterke nok, store nok og modige nok, som et eksempel på at både potensielle og realiserte affordances i et lekemiljø er underlagt ulike betingelser på det individuelle plan og i det fysiske miljøet. (Storli, 2018, s.350).

2.2 Lekteori

Leken er og skal være sentral i barnehagen. Lillemyr (2020) påpeker at det kan være en utfordring å skille begrepet lek fra andre aktiviteter når en forsøker å gå inn på fenomenet lek. Det er også et begrep som er vanskelig å avklare (Lillemyr, 2020, s.29). Lysklett (2006) mener at når barna leker ute foretrekker de ofte en annen lek enn den som foregår innendørs. Ute bruker barna større deler av kroppen og leken er mer grovmotorisk. Leken er ofte preget av høy aktivitet og med et høyere støynivå enn inne. Videre påpekes det at flere barnehager

rapporterer om mer rollelek og improvisasjonslek ute enn inne (Lysklett, 2006, s.6). Lek blir gjerne delt inn i ulike kategorier. Noen av de vanligste kategoriene er fysisk lek, rollelek og regellek. Teoridelen om lek vil bli avgrenset med disse tre kategoriene, ettersom lek er et kompleks og sammensatt fenomen.

2.2.1 Fysisk lek

Barns fysisk aktive lek er ifølge Storli (2018) ofte preget av spontanitet eller hit-og-dit bevegelser. Sett utenifra kan bevegelsene oppleves som lite målrettet. I det ene øyeblikket befinner barna seg i sandkassen, og i det andre dukker de plutselig opp ved klatrestativet. Storli mener at om noe skal betegnes som lek, må det være lek *med* noe, eller noen. En slik hit-og-dit bevegelse kan derfor tolkes som et uttrykk for at leken er preget av en viss spenning og spontanitet (Storli, 2018, s.347). Kaarby (2004) konkluderer med at fysisk aktiv lek er mest framtrædende i naturen etter å ha observert barns lek i friluftsbarnehager. Storli trekker også fram at når barn leker ute, er det den fysiske aktive, grovmotoriske leken som er den mest dominerende. Uterommet innbyr til å kunne løpe rundt i stor fart, og ulike lekeapparater som klatrestativet og rutsjebanen er lagd for å fremme barnas mulighet til fysisk aktiv lek. Barn foretrekker lek som innbyr til fart og spenning. Dette ser vi når barn springer etter hverandre, hopper ned fra høyder og sklir i full fart ned rutsjebanen. Jensen og Osnes (2014) forklarer at når likevektssystemet settes ut av spill og vi mister kontrollen, gir det en lystfølelse mange barn elsker. Videre viser de til at rutsjebanen kan være en plass barna får erfare fart og tyngdekraft, friksjon og ulike materialers evne til å skape "god glid" (Jensen & Osnes, 2014, s.139).

Begrepet boltrelek brukes om den type lek som vanligvis defineres som voldsom kroppslig lek. Jage- og fangeleker blir fremstilt av Storli og Moser (2018) som en mykere og mindre utagerende side ved boltreleken. Jage- og fangeleker kan også fungere som en invitasjon til fysisk aktiv lek, eller som en aktiv pause i en annen lek, og som en type forflytning i rommet hvor leken kan fortsette. Denne typen lek er ifølge Storli og Moser den vanligste typen boltrelek hvor man kan se gutter og jenter leke sammen. Det poengteres at det som oftest er jentene som inviterer guttene til å fange dem, men når de blir fanget stopper det der (Storli & Moser, 2018, s.138).

Ifølge Bjørgen (2019) gir lek ute en unik mulighet til å fremme barns kroppslige opplevelser i og med bevegelse. Hun vektlegger betydningen av det fysiske utemiljøet i barnehagen når det kommer til bevegelsesglede. Et fysisk miljø som inviterer til ulike typer lek og variasjonsmuligheter viser seg å skape bevegelsesglede lettere. Når barna hopper, løper,

kryper og klatrer er det bevegelsen i seg selv som har en grunnleggende mening. Bjørgen forklarer at barna ikke tenker på samme måte som de voksne og at de ikke ser den samme verdien. Fysisk aktivitet på sikt kan gi barna bedre fysisk form og helse. Barna er i bevegelse fordi det er deres naturlige væremåte, de beveger seg uten å tenke på at bevegelse på sikt kan gi god helse. Når barna trives og blir dypt involvert i fysisk lek, kan det handle om bevegelsesglede (Bjørgen, 2019, s.164-169).

2.2.2 Rollelek

Rolleleken handler gjerne om familierelaterte temaer og er en "late-som-om" lek. Öhman (2012) poengterer at rollelek innebærer å gjøre transformasjoner, som vil si forvandlinger, i leken. Man kan late som om man er en annen, er på et annet sted, eller late som om de tingene man bruker er andre ting. Videre påpeker hun at når barnet liksomleker, bruker det sin forståelse og erfaring fra en virkelig opplevd situasjon inn til en annen "som om"- situasjon. For at leken skal kunne holdes i gang og fortsette må en felles mening og betydning forhandles frem mellom barna. Det som bare er på liksom, må de andre også kunne forstå. Å dele hverandres indre bilder kan gjøres på flere måter. Öhman trekker fram at det kan gjøres gjennom både implisitt og eksplisitt ytring. Dette handler om å tydelig gå ut av leken for å ytre noe, eller holde seg i sin rolle. Når barna befinner seg i siste del av barnehagealderen vil lekehandlingene være mer viljestyrte. De behøver ikke en tekopp som inspirasjon for å kunne leke teselskap (Öhman, 2012, s.127-132).

2.2.3 Regellek

I regelleken er regler sentrale. Ifølge Öhman (2012, s.79) er regler med fra første stund i barns lek, men at det er i siste del av barnehagealderen og ved begynnelsen av skolealderen det blir et dominerende tema i leken. Rollelek kan også være en form for regellek, siden det å late som om innebærer at man følger visse regler. Öhman legger fram at barns forhandlinger kan dreie seg om lekens utforming, hva og hvordan de skal leke, fordeling av roller og lekens romlige og fysiske aspekter. Det presiseres også at ulike typer leker byr på ulike typer forhandlinger. I fysiske aktive leker er reglene gjerne tydelige og ikke så komplekse, derfor blir forhandlingene enkle og korte. Rolleleken i motsetning, krever en del mer. Likevel poengteres det at dersom leken er kjent fra før, går det forttere. Da kan barna plukke opp leken der de sluttet sist, eller starte en ny versjon av den leken de har lekt tidligere (Öhman, 2012, s.141).

2.3 Barnehagens fysiske utemiljø

Etter å ha gjennomført en nasjonal undersøkelse i 117 barnehager, konkluderer Moser og Martinsen (2010) med at barnehagens uterom er ganske tradisjonelt utstyrt, med et velkjent grunnmaterieell. De fleste barnehager er utstyrt med bord og benker, husker, sklier og andre faste installasjoner. Thorbergesen (2012, s.30) påpeker at uterommets faste installasjoner og utstyr kan innby til variert aktivitet, men også til passivitet og kjedsomhet. For å finne ut hva barna foretrekker å leke med må barnehagen ha et allsidig tilbud, mener Thorbergesen. I en forskning på barns preferanser når de er ute, viser resultater at den grovmotoriske leken øker når mulighetene er der (Norèn-Bjørn, 1993). Norèn-Bjørn hevder at når barna oppholder seg på arealer tilrettelagt for allsidig lek, bruker de mindre tid på faste lekeapparater og foretrekker heller flyttbare leker og løsmateriale (Thorbergesen, 2012, s.30). I Hagen (2015) sin artikkel viser resultater blant annet at klatrestativet var et populært lekested for barna. I et mer nyansert bilde av bruken, viste de eldste barna liten interesse for lekeplassutstyret. Når de tok i bruk apparatene var det ofte i forbindelse med andre typer lek, eller at de ble bruk på en annen måte enn tiltenkt. Det viste seg også at klatrestativet ble mye brukt av de eldste i sin rollelek. De lot som om det var et hus og lekte ulike varianter av familielek.

2.3.1 Syv kriterier for et godt utelekemiljø

Herrington, Lesmeister, Nicholls og Stefiuk (2007) har utviklet syv kriterier for et godt utelekemiljø i barnehagen. Målet med Seven Cs er å veilede andre i arbeidet med å forme et godt utelekemiljø. Kjennskap til kriteriene i 7Cs bidrar til å støtte barns utvikling og integrere de unike kvalitetene av å leke utendørs. Etter å ha gjennomført datainnsamling, viser studiet at lekeplassutstyret ikke ble tatt i bruk 87% av tiden. Når lekeplassutstyret først ble tatt i bruk, var det bare 1% hvor barna brukte lekeapparaten til det de er ment for. Studiet vektlegger at barna trenger å forme sitt eget miljø. Lekeplasser som inneholder materialer som barn kan manipulere; sand, vann, grus, gjørme, planter og andre løse deler tilbyr flere lekemuligheter enn rom som ikke inneholder disse elementene. Dette er egenskaper lekeapparaten ikke kan tilby. Herrington, Brunelle og Brussoni har (I Sandseter & Storli, 2020, s.130) gitt en forklaring av alle de syv kriteriene:

Character (karakter) refererer til den generelle følelsen av utelekemiljøet, inkludert tilstanden og kvaliteten på lekeutstyret som finnes. Ideelt sett bør rommet stimulere ulike sanser - berøring, lukt, lyd og syn. Dette kan handle om terreng og underlag, farger og materialer.

Context (kontekst) handler om hvordan stedet og lekeplassen samhandler med omgivelsene rundt. Det kan handle om å skjerme for støy og andre ting utenfor. Det handler også om klimaforhold. Hvordan er solforholdene og muligheten for skygge? Er området skjermet for vind? Slike hensyn vil forbedre lekopplevelsen og la barna være komfortabelt og trygg utendørs i lengre perioder.

Connectivity (sammenheng- og tilkoblingsmuligheter) forener rommet, slik at barn kan skape fysiske og visuelle forbindelser i lekemiljøet. Veier og stier bør utformes for å skape enkle innganger og for å gi barna mulighet til å utforske de forskjellige lekesonene. Generelt bør stier lede barn til mellomrom. Stier som tilbyr en rekke veier å velge mellom vil gi barna muligheten til å velge hvor de vil utforske videre.

Change (variasjon/endring) innebærer å skape et lekemiljø som stadig er i endring og som gir et mangfold av lekmuligheter. Lekeplassen skal også gi en rekke andre rom å leke i. Årstider, planter og vegetasjon tilfører forandring i lekemiljøet og transformerer seg over tid. På vinteren er lekemiljøet dekt med snø, men om sommeren vokser plantene fort fram igjen.

Chance (muligheter/fleksibilitet) vil si mulighetene barna får til å skape eller forme sitt eget lekemiljø. Elementer som kan flyttes og brukes til å bygge med bidrar til å la barna bruke egen fantasi. For eksempel materiale som sand, vann, gjørme og snø.

Clarity (klarhet og tydelighet) i lekemiljøet lar barna forstå og gjenkjenne den fysiske oppbyggingen av miljøet. Klarhet i design tilbyr en rekke lekesoner som er lett for barna å kjenne igjen og som gjør det lett å lese rommet.

Challenge (utfordring) handler om å skape et lekemiljø der barna kan utforske, mestre og teste sine grenser. Innenfor lekemiljøet bør barn bli oppmuntret til å ta sjanser og utfordre seg i møte med elementer som tillater dem å leke i for eksempel høyde og med fart. Naturelementer som trær gir ideelle utfordringer siden de ikke er forutsigbare og barnet må avgjøre om en gren vil holde vekten eller ikke.

(Sandseter & Storli, 2020, s.130-136)

2.4 Møteplasser

Begrepet møteplass har sin opprinnelse i Reggio Emilia-filosofien. En møteplass for barn betyr ikke nødvendigvis et fysisk avgrenset rom, men har heller en sanselig betydning. Nørdtømme (2012, s.214) forklarer at møteplassene skal invitere til utforskning, lek og samspill, men også fungere som en plass til å uttrykke seg på ulike måter. Møteplasser kan

beskrives som en fysisk ramme som har betydning for hva barna velger å gjøre der, i tillegg til en sanselig ramme som inneholder delaktighet, dialog, relasjoner og fellesskap. Nordtømme beskriver at situasjoner der barna samler seg rundt noe de har blitt veldig opptatt av eller der dialogen og relasjonen mellom barna er sentrale, kan oppleves som en møteplass. Barna skaper møteplasser selv innenfor barnehagen (Nordtømme, 2012, s.214).

I en analyse av fysiske romsammenhenger, har Amundsen m. fl. (2007, s.49) kommet fram til at aktive møteplasser for barn ofte ligger i de mest sentrale rommene, altså rom som gir god oversikt og best fysisk kontakt med andre rom. Videre påpekes det at barnehagens fysiske miljø bør inneholde skjermede steder, og muligheter for å skape sine egne rom (Amundsen et al., 2007, s.49). Laura Rubizzi beskriver hvordan barna leter seg frem til spesielle steder i miljøet og hvordan de forandrer omgivelsene slik at de skal passe deres behov (Barsotti, 1998, s.62). Jones (2000) Påpeker betydningen av å kunne definere og anvende steder og rom på forskjellige måter. Rommet skal ikke være forhåndsdefinert, og grensesettingene som etableres omkring steder og rom bør være gjennomtrengelig. Det skal være mulig å tilføre ytterlige og nye typer av mening og handling. I en annen sammenheng er det vesentlig at rom gir muligheten for å etablere tilhørighet til rommet og egne grenser. Barna skal kunne skape forvandlinger i og med rommet og etablere personlige rom (Kampmann, 2006, s.113).

Krogstad (2012, s.78) mener at steder i barnehagen blir brukt av barna til forskjellige formål og de skaper mening i samspill med stedenes fysiske og sanselige kvaliteter. For å belyse barns stedsbruk i barnehagen, bruker Krogstad en topologisk tenkning. Å tenke topologisk handler i denne sammenhengen om å kunne forstå det særegne ved barns måte å bruke, oppleve og skape steder på i barnehagen. Ifølge Kim Rasmussen (2006) gjør barn særlige erfaringer med steder. Barn oppsøker og velger steder de har gjort seg kroppslige og mentale erfaringer med. Gjennom leken skaper barna steder for grubling og fordypelse. Ulike steder kan også brukes til å få utspring for erfaringer barn har gjort seg. På de skjermede stedene får barna være i fred og dyrke innlevelsen (Benjamin, 1989, 1992). I barnehagen finnes det et utvalg av materialer og rom som barna tar i bruk i når de skaper sitt eget rom. De voksne har gjerne en tanke om hvordan rom og rekvisitter skal tas i bruk, men barn kan ha en helt annen måte å bruke rom og stedlige og meningsskapende ressurser på. Det finnes ulike formingsmaterialer som gir varierte muligheter for lek og skaping av rom. De barnlige stedene gir rom for lek, tilbaketrekning og diskusjon/grubling. Barn liker steder som gir dem kontakt med voksnes verden, men samtidig er skjermet fra den. Stedene som ligger i kontakt med de voksne, gir barna følelsen av trygghet og beskyttelse (Krogstad, 2012, s.78-86).

3.0 Metode

Begrepet metode kommer av det greske *methodos*, som betyr å følge en bestemt vei mot et mål (Johannessen et al., 2021, s.21). Metode er et redskap vi bruker i møte med noe vi vil undersøke. Metoden vi velger hjelper oss til å samle inn den informasjonen vi trenger til undersøkelsen vår, også kalt datainnsamling. For å få frem både ny kunnskap og til å etterprøve i hvilken grad påstander er gyldige eller holdbare, trenger vi ulike metoder.

Ifølge Dalland (2020) skiller vi mellom to ulike hovedtyper av metoder, kvalitativ og kvantitativ metode. Ønsker vi å finne gjennomsnitt, prosentandel eller andre regneoperasjoner, benytter man seg av en kvantitativ metode. De kvantitative metodene har den fordel at de gir data i form av målbare enheter. De kvalitative metodene har til hensikt å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg måle eller tallfeste (Dalland, 2020, s.54).

3.1 Valg av metode

I valg av metode, er det problemstillingen som bestemmer fremgangsmåten. Jeg har valgt å undersøke hvordan femåringene tar i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek. For å fremme en best mulig gjengivelse av uteområdets egenskaper og kjennetegn i leken, vil det være hensiktsmessig å ta i bruk kvalitativ metode for å få svar på problemstillingen.

Jeg ble inspirert av ulike elementer og verktøy i *Listening to young children, The Mosaic approach* (Allison Clark & Peter Moss, 2011), som er en metode som fremmer barnas perspektiv. Jeg valgte derfor *observasjon og guidet tur* som metode. Med disse metodene fikk jeg mulighet til å søke kunnskap fra barns ståsted. Jeg valgte observasjon slik at jeg kunne se hvor barna lekte og hvordan de benyttet uteområdet i sin lek. Guidet tur ga barna muligheten til å formidle sin forståelse av uteområdet med egne ord. Barn formidler gjerne sine erfaringer på en annen måte enn vi voksne gjør. Ved å løfte fram barneperspektivet, kan vi bli presentert for nye synspunkter og andre måter å tenke på (Eide & Winger, 2003, s.18). Å gå for alle elementene ved mosaic approach ville blitt for omfattende. I denne bacheloroppgaven har jeg utelatt intervju av pedagogisk leder med hensyn til omfang og tid i en bacheloroppgave. Jeg fant det mest interessant å innta barneperspektivet for å få svar på problemstillingen.

3.1.1 Planlegging og forberedelser

Før jeg dro ut for å observere, var det viktig at jeg laget meg en god plan for gjennomføringen. Det er mye å tenke på når man skal ut å observere. Blant annet valg av informanter, tidsbruk, observasjonsmetode, forholdene rundt observasjonsstedet og min egen plassering i forhold til de som blir observert. Alle disse punktene fikk jeg god veiledning på

av mine veiledere. Jeg sendte ut et informasjon- og samtykkeskjema til barnehagen jeg ville gjennomføre datainnsamlingen i. Da dette var i orden og jeg hadde fått samtykke, var det bare å komme i gang.

3.1.2 Valg av informanter

Jeg valgte å kontakte min praksisbarnehage, ettersom jeg allerede hadde vært i dialog med dem angående bacheloroppgaven min. Dette er en friluftsbarnehage som har skogen som nærmeste nabo. Barnehagens uteområde har mange like elementer som andre barnehager når det kommer til areal og innhold. Det som kanskje skiller denne barnehagen fra mange andre er tilgangen til natur. Selv om barnehagen har skogen som nærmeste nabo, har jeg valgt å ha fokus på barnehagens inngjerdede område. Det var enkelt å få kontakt med barnehagen og pedagogisk leder for storbarnsgruppen, som meldte seg frivillig til å delta på mitt bachelorprosjekt. Jeg tok et strategisk valg når jeg ønsket å observere femåringene (Johannessen et al., 202, s.58). Femåringene, også kalt førskolebarna, er de eldste barna i barnehagen og de som har størst erfaring. De er godt kjent med uteområdet og mulighetene for lek. Å velge treåringene overfor femåringene som informanter, ville nok gitt et annet resultat, ettersom de befinner seg i ulike stadier i utviklingen. Informantene ble tilfeldig valgt ut ifra hvilken barnegruppe som meldte seg som deltaker i mitt bachelorprosjekt. Å la barnehagen/pedagogisk leder velge ut informanter kan også sees på som et strategisk valg, ettersom kjennskapen til barna er større. Det ble valgt ut fire femåringer/førskolebarn som informanter, to gutter og to jenter. Jeg har valgt å gi dem de fiktive navnene Lise, Kaja, Ole og Kristian. Det er disse navnene jeg kommer til å bruke i den videre omtalen av disse.

3.1.3 Observasjon

For å finne ut hva barna liker å leke med når de er ute i barnehagen, dro jeg ut i felten for å observere. Observasjonen foregikk i en naturlig setting hvor barna var ute å lekte på formiddagen, slik som de ellers pleier å gjøre (Johannessen et al., 2021, s.85). Observasjon er en metode vi bruker for å systematisk iaktta hvilke handlinger deltakerne i felten utfører. Metoden er godt egnet til å studere hvordan barna forholder seg til hverandre og det fysiske miljøet (Thagaard, 2018, s.63). Jeg har gjennomført to observasjoner som begge varte i ca. 45 minutter. Et av kravene til observasjon er å ta vare på inntrykkene, dette har jeg gjort ved å benytte meg av observasjonsnotater.

Jeg inntok rollen som deltakende observatør. Det vil si at jeg er en del av det miljøet som studeres, og at barna som observeres er klar over at de blir observert. Hvor mye man velger å delta, kan variere i ulik grad (Johannessen et al., 2021, s.89). Min oppgave var å observere fra

sidelinjen og kun fokusere på det. Å ha ansvar for noe annet ville tatt vekk fokuset fra barna som skulle observeres. Under observasjonene så jeg etter hvordan det fysiske utemiljøet ble tatt i bruk og hvilken lek som foregikk. Jeg fulgte de fire femåringene under hele observasjonen. Under hver observasjon lekte de sammen, så det var enkelt å notere ned hvor de befant seg. Selv om barna kjenner meg fra før, var det liten tvil om min status som observatør.

3.1.4 Guidet tur

Jeg gjennomførte en guidet tur med to førskolebarn, Kaja og Kristian. Barna guidet meg gjennom barnehagens uteområde og viste meg hvor de liker å leke og hva de pleier å leke akkurat der. Jeg hadde ikke planlagt noen spørsmål på forhånd fordi jeg ville la barna snakke fritt om sine opplevelser. Jeg stilte noen enkle åpne spørsmål som "Hva liker dere å leke når dere er her?" for å få i gang samtalen. Jeg skrev ned notater underveis om det barna fortalte og tok med noen sitater. Jeg brukte guidet tur som en supplerende metode for å få svar på problemstillingen og få fram barneperspektivet. Hensikten med guidet tur handler om å la barna lede turen og snakke fritt om sine opplevelser (Clark & Moss, 2011, s.9). Likevel opplevde jeg at det var spesielt et barn som tok ordet og ledet turen. Under denne turen er det Kaja sine opplevelser som kommer fram, ettersom Kristian er litt mer begrenset.

3.1.5 Beskrivelse av barnehagens fysiske utemiljø

Barnehagens inngjerdede utemiljø strekker seg langs baksiden av bygget og videre oppover mot et lite skogområde. Ved inngangen er det plassert en leke/sykkelbu der de også oppbevarer ski, akebrett og annet utstyr. Ved siden av lekebuen er det satt opp en krok jeg kaller familiekroken, denne består av noen trær, skillevegger, fastmonterte bord og stubber/stoler. Området bak barnehagen er smalt og består av trær på rekke og rad. Her har de satt opp et par lave gjerder for å skape små avgrensede områder. Videre oppover lekeplassen står det et klatrestativ. Dette er et standard klatrestativ med klatrevegg, brannstige, bru og liten rutsjebane. Ovenfor klatrestativet står det en runddisse. Denne blir ikke tatt i bruk på vinteren og er derfor ikke tilgjengelig for bruk. Mellom klatrestativet og runddissen har de utformet en hestesko av snø. Denne ble opprinnelig bygd som en sitteplass hvor de kunne spise og samle seg. Lenger opp i bakken er det plassert en litt større rutsjebane. Ved siden av rutsjebanen er det nå som det er vinter, en snøhaug/bakketopp. Området ovenfor rutsjebanen og snøhaugen består av trær og en liten bekk. Det er også hengt opp to disser i et tre ved siden av hverandre som barnehagen har laget selv. Bekken strekker seg fra toppen av lekeplassen og går skrått ned til barnehagebygget og forsvinner under bakken/platten. Langs bekken er det plassert en

liten bru, så man kan komme seg over. Dette er en beskrivelse av uteområdet på vinteren. Uteområdet var dekt av hard snø og is, sola skinte og temperaturen var mild. Disse faktorene har innvirkning på funnene, ettersom årstidene byr på variasjoner i terrenget og mulighetene for lek.

3.2 Datainnsamlingsprosess

Gjennomføringen av datainnsamling ble fordelt på tre dager. Jeg observerte alle fire førskolebarna de to første dagene, og uken etter gjennomførte jeg en guidet tur med to førskolebarn. Pedagogisk leder hadde lagt til rette for at observasjonsbarna var de første til å kle på seg og gå ut for å leke, slik at de var alene på uteområdet i starten. Begge observasjonene ble gjennomført rundt 09:30 – 10:45. Jeg plasserte meg et lite stykke unna barna, men nærme nok til å se hva som foregikk. Barna forflyttet seg underveis i observasjonen, så jeg fulgte etter på en naturlig måte med litt avstand. Under observasjonene benyttet jeg meg av notater og logg med lite struktur. Det viktigste var å få ned hvor de lekte, hva de lekte med og hvor lenge leken varte. Jeg var også oppmerksom på om det ble tatt i bruk noe løsmateriale eller andre gjenstander i leken. Jeg valgte å avslutte observasjonene når jeg så at resten av barna var kommet ut og de var klare til å dra videre på tur.

Jeg hadde egentlig tenkt å gjennomføre guidet tur med alle fire barna, men to av de hadde reist på ferie. Dette fant jeg ut først når jeg kom og skulle gjennomføre turen. I garderoben forsøkte jeg å forklare barna hva vi skulle gjøre. De virket skeptiske og ville heller ut å leke. Jeg fikk hjelp av pedagogisk leder til å lede turen i starten, så løsnet det opp og barna ledet meg gjennom uteområdet. Turen ble gjennomført på formiddagen og gikk fort unna, den varte i ca. 10 minutter. Å få barna til å gi meg en omvisning rundt på uteområdet var en utfordring. De ville heller leke og var bekymret for at dissene i skogen skulle bli opptatt. Dette løste vi ved å henge dissene opp i treet slik at de ble utilgjengelig for andre barn. Under turen var det for det meste Kaja som pratet og viste meg rundt, mens Kristoffer fulgte etter. Selv om turen ikke varte så lenge og ble helt som jeg så for meg, fikk jeg svar på mine spørsmål og følte at barna svarte oppriktig. Etter observasjonene og den guidet turen var avsluttet, skrev jeg ned helhetsinntrykket, det som jeg kom på helt umiddelbart etter gjennomføringene. Ifølge Dalland (2020, s.115) er ikke en observasjon avsluttet før den er beskrevet. Derfor er det viktig å renskrive og utfylle notatene umiddelbart etter observasjonene er utført. Alle forkortelser ble skrevet fullt ut slik at jeg kunne sikre at jeg forsto mine egne notater. Jeg kunne se at informasjonen jeg fikk fra observasjonene og den guidede turen samsvarte, så jeg

valgte å avslutte datainnsamlingen. Barnehagen hadde også mye på planen, så det var ikke hver dag det passet å komme for å observere.

3.3 Dataanalyse

Etter å ha gjennomført datainnsamlingen, transkriberte jeg observasjonene mine. Notatene mine ble renskrevet og forkortelser ble utfylt. Før jeg begynte med analysearbeidet, reduserte jeg mengden data slik at den ble håndterlig å jobbe med. Jeg har forsøkt å fjerne det som ikke er relevant for problemstillingen, samtidig som jeg passer på å ikke miste viktig informasjon. Her måtte jeg gå tilbake til det opprinnelige dokumentet for å hente tilbake viktig informasjon etter å ha fjernet den. For meg ble det en utfordring å strukturere funnene mine, så jeg søkte veiledning og fikk god hjelp. Ved analysen hadde jeg en kontekstanalytisk tilnærming og leste transkriptene mange ganger for å danne meg en helhet (Thagaard, 2018, s.152). Jeg analyserte den guidede turen på samme måte som observasjonene, men brukte dataen fra turen til å støtte opp funnene i observasjonene. Det som hjalp meg mest under analysen var å ha problemstillingen i bakhodet. Jeg forsøkte å kategorisere funnene og sette navn på dem ved hjelp av åpen koding. Når jeg hadde kommet fram til tre hovedkategorier begynte den aksiale kodingsprosessen og arbeidet med å skape underkategorier (Postholm, 2010, s.88-89). I prosessen med å skape koder brukte jeg en induktiv tilnærming. Prosessen gikk ut på å finne koder i materialet som ga informasjon om de hovedtemaene jeg kom fram til i starten av analysen. Jeg markerte flere utsnitt og sitater fra datamaterialet og kategoriserte dem (Johannessen et al., 2021, s.172). Det er nettopp dette analyse handler om, å dele opp i biter eller elementer. Med et slikt forarbeid blir det også enklere å formidle innholdet på en forståelig måte (Johannessen et al., 2021, s.153).

3. 4 Gyldighet og pålitelighet

For å styrke denne forskningens gyldighet og pålitelighet, er det viktig å være kritisk og reflektere over egen metode og innsamlingsstrategier. Innenfor kvalitative studier knyttes begrepet reliabilitet til spørsmålet om hvor pålitelighet datamaterialet er og om gjennomføringen har blitt utført på en troverdig måte. Begrepet validitet handler om hvor relevant dataene representerer problemstillingen, og i hvilken grad resultatene er gyldige (Bergsland & Jæger, 2014, s.80).

Det er flere forhold som kan påvirke resultatet av en observasjon. Det kan være lett å bli distraheret og oppleve forstyrrelser. Noen forstyrrelser må vi regne med, men noen kan unngås med planlegging. De ansatte var informert om at jeg skulle observere og jeg fikk derfor

konsentrere meg om akkurat det. Siden flere av barna kjenner meg fra før, var det noen som henviste seg til meg om de trengte hjelp. Dette kunne virke forstyrrende, men i svært liten grad. På en annen side kan kjennskap til barna ha en positiv effekt, fordi det kanskje gjorde barna mer trygge og de svarte mer oppriktig. Observasjonssituasjonen og min posisjon ville kanskje hatt større påvirkning på resultatene dersom jeg var en ukjent person for barna. Under gjennomføringen av guidet tur var jeg oppmerksom på å stille åpne spørsmål slik at barna kunne fortelle med egne ord. Det var et barn som i stor grad tok styringen og pratet mest, derfor kom ikke andre synspunkter like godt fram. Mine observasjoner ble renskrevet rett etter gjennomføring, noe som er med på å styrke studiens pålitelighet (Thagaard, 2018, s.187). I etterkant ser jeg at det kunne vært gjennomført flere observasjoner og en guidet tur til. Det ville mest sannsynlig styrket gyldigheten. Det hadde vært interessant å gjennomføre en guidet tur med de to barna som ikke var til stede. Likevel opplevde jeg at alle fire førskolebarna som regel lekte sammen og på de samme plassene, så resultatet hadde kanskje ikke blitt så ulikt. Etter å ha gjennomført to observasjoner og en guidet tur, fikk jeg en metthetsfølelse og avsluttet derfor datainnsamlingen. Denne studien er gjennomført i kun én barnehage, så vi kan si noe om hvordan det er i denne barnehagen. Funnene kan ikke generaliseres, men det kan være gjenkjennbart i andre barnehager om hvordan barn tar i bruk utemiljøet.

3.5 Ethiske retningslinjer

Før man drar ut i felten for å innhente data, er det noen etiske retningslinjer man må forholde seg til. Det må sendes ut et informasjon- og samtykkeskjema og samtykke må gis. Prinsippet om informert samtykke innebærer at deltakerne får informasjon om prosjektets målsetting og fremgangsmåter (Dalland, 2020, s.174). Deltakerne blir informert om at deltakelsen er basert på frivillighet og at de når som helst i prosessen kan trekke seg. Ifølge Thagaard (2018, s.76) anses en skjult observasjon i prinsippet som uetisk. Barna som informanter har blitt opplyst om at jeg kommer til å være til stede for å observere, og ble forklart at det er frivillig å delta. Å informere deltakerne handler om å respektere informantenes privatliv og rett til selvbestemmelse (Thagaard, 2018, s.76). I informasjon- og samtykkeskjemaet (se vedlegg) ble det også opplyst om at alle navn og opplysninger vil bli anonymisert og behandlet konfidensielt iht. personopplysningsloven. I arbeid med denne forskningsoppgaven er det min plikt å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger undergitt taushetsplikt (Dalland, 2020, s.173).

4.0 Funn og drøfting

I denne delen presenteres resultater fra analysene av hvordan barna tar i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek. Informasjonen fra de to ulike metodene danner et grunnlag for å tolke og besvare oppgavens problemstilling. Drøfting av funn foregår med utgangspunkt i de teoretiske perspektivene som ble presentert i kapittel 2. Funnene blir delt inn i tre hovedoverskrifter; Faste installasjoner, ulike typer lek og møteplasser.

4.1 Faste installasjoner

Gjennom observasjonene og guidet tur med barna viste det seg at barna ikke tok i bruk hele uteområdet, men at barna prioriterte deler av uteområdet i sin lek. Observasjonene viser at barna lekte mye foran barnehagen der de fleste lekeapparater befinner seg, og at klatrestativet og rutsjebanen var populære lekesteder for barna. Flere observasjoner viser at de faste installasjonene ble tatt i bruk av barna i leken, men ofte i forbindelse med en annen lek.

Observasjon (Rutsjebanen, ca. 5 minutter):

Alle barna kommer ut samtidig og springer til rutsjebanen, de setter seg på toppen. Kristoffer sklir ned og sier "vi leker lavamonster". Kristoffer står nå nederst ved sklia og resten sitter på toppen. Kristoffer strekker seg etter beina til de som sitter på toppen og barna på toppen av rutsjebanen løfter opp beina. Kristoffer klarer å ta tak i beinet til Ole og han sklir ned.

Guidet tur:

Deretter gikk vi videre til rutsjebanen. Her forteller Kaja at de liker å leke lavamonster. Kaja og Kristoffer rutsjer ned et par runder før vi går videre.

I observasjonene og guidet tur viser data at barna tar i bruk rutsjebanen til lek. Det tyder også på at barna bruker rutsjebanen til å rutsje, men at de har forestillinger og fantasilek knyttet til "lavamonster" når de leker i rutsjebanen. Flere observasjoner viser at barna tar i bruk de faste installasjonene i forbindelse med annen lek:

Observasjon (Klatrestativet, ca. 15 minutter):

Kaja, Ole og Lise springer videre til klatrestativet. På vei dit roper Ole "ska vi leik familie?". Lise svarer med "æ vil vær storesøster". Kaja roper "æ vil vær mamma". Kristoffer sitter ved rutsjebanen, men reiser seg opp og kommer springende etter. Kaja og Ole klatrer opp stigen på klatrestativet og går over brua til tårnet. Lise og Kristoffer befinner seg under klatrestativet. Kristoffer går på alle fire og sier "voff,

voff", mens Lise holder opp hånda som om hun holder i et bånd. Kaja og Ole hopper ned brannstigen og går på snøhaugen. Lise og Kristoffer springer til rutsjebanen, mens Lise fremdeles holder hånda oppe mot Kristoffer.

I observasjonen kommer det tydelig fram at de leker familie. Det ser ut til at Lise og Kristoffer leker at de er søster og hund. Klatrestativet er deres hjem og Lise er klar for å gå tur med hunden. I Hagen (2015, s.10) sin artikkel kan vi se likheter i hvordan barna tar i bruk de faste installasjonene i sin lek. Likhetene er at barna "later som om" klatrestativet er et hus og leker ulike varianter av familielek. Klatrestativet blir brukt til både klatring, balansering over bruene, de befinner seg under klatrestativet og hopper ned brannstigen. Dette er bruksområder som først og fremst er tiltenkt ifra produsentene. Likevel kan vi se at det er rolleleken som er av interesse for barna. Grunnen til at barna velger å bruke de faste installasjonene på denne måten, kan knyttes opp mot Gibsons (1979) teori om affordances. Affordances handler om måten barna oppfatter omgivelsene på og hvordan de bruker dem (Fjørtoft, 2018, s. 190). Det vil også være forskjell i hvordan barna velger å ta i bruk det fysiske uteområdet og de faste installasjonene ut ifra individuelle faktorer. Barna i denne observasjonen er på samme alder og har gått like lenge i barnehagen. Ettersom barna er eldst i barnehagen, har de antagelig oppdaget eller tatt i bruk de faste installasjonene på mange forskjellige måter. Muligheter som allerede er oppdaget kalles realiserte affordances, for eksempel at barna bruker klatrestativet som hus i sin familielek. På den andre siden har vi potensielle affordances, som kan forstås som alle tenkelige muligheter som ligger i de faste installasjonene (Kyttä, 2004, s.181).

Bjørger (2017, s.42) forklarer hvordan ulike steder i utemiljøet inviterer til ulike typer lek, alt etter stedets ulike kvaliteter og egenskaper. Hvordan barna velger å ta i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek handler mye om hvordan det er utformet (Bjørger, 2012, s. 2). Moser og Martinsen (2010) mener de fleste barnehager er utstyrt med ganske tradisjonelle og velkjente materialer. Noe som stemmer overens med funnene i denne barnehagen, der flere av de faste installasjonene er plassert i sentrum av uteområdet. Thorbergesen (2012, s.30) påpeker at faste installasjoner kan innby til varierte aktiviteter, men også kjedsomhet. Grunnen til at disse apparatene blir mye brukt i leken gjennom observasjonene, kan handle om tilgangen på løsmateriale og andre materialer som barna kan manipulere. Ifølge Norèn-Bjørn (1993) vil barna bruke mindre tid på faste lekeapparater dersom de har tilgang til flyttbare leker og løsmateriale. Datainnsamlingen ble gjennomført på vinteren, der tilgangen på løsmateriale og andre materialer som vann, sand, gjørme og planter ikke er like lett å få tak i. Vannet var fryst og blitt til is og underlaget dekt med snø som var for hard til å kunne forme. Tilgangen på

bøtter, spader og annet utstyr var også redusert, ettersom mye blir ryddet unna for vinteren. At barna kanskje hadde brukt mindre tid på klatrestativet og rutsjebanen dersom de hadde større tilgang på løsmateriale kan være en viktig faktor å nevne. I en studie hvor det har blitt utviklet syv kriterier for et godt utemiljø, ble det gjort kjent at lekeplassutstyret ikke ble tatt i bruk 87% av tiden barna lekte ute. Når de faste installasjonene først ble tatt i bruk, var det kun 1% av tiden det ble brukt som tiltenkt (Herrington et. al., 2007, s.9). Barn er nysgjerrige og utforskende i sin væremåte. Det vil derfor ikke ta lang tid før de har utforsket de faste installasjonene og gjort seg godt kjent med dem. Som eldst i barnehagen vil nok de faste installasjonene etter hvert framstå som kjedelige, og tar de derfor i bruk på andre måter i sin lek (Hagen, 2015, s.4).

4.2 Ulike typer lek

Barna tar i bruk det fysiske utemiljøet til ulike typer lek og aktivitet. I observasjonene og guidet tur er det fysisk lek, regellek og rollelek som i størst grad kommer til uttrykk. I virkeligheten blander barna forskjellig mønstre i en og samme lek. Som Lillemyr (2020, s.29) sier, er det ikke lett å avklare begrepet lek. Når barna leker lavamonster inngår både fysisk lek, sosial lek og rollelek. De prøver å fange hverandre og sklir ned dersom de blir tatt, de leker sammen og later som om noen er lavamonster og at bunnen av rutsjebanen er lava.

4.2.1 Fysisk lek

I observasjonene kan vi se at når barna leker utendørs, blir det fysiske utemiljøet i stor grad brukt til å springe fra en plass til en annen. Leken er preget av høy aktivitet og et forhøyet nivå av kroppslige bevegelser. Det kan se ut til at barna oppsøker leker og tar i bruk elementer i det fysiske utemiljøet som fremmer fysisk lek.

Observasjon (Klatrestativet, ca. 15 minutter):

... Kristoffer sklir ned rutsjebanen og springer videre nedover lekeplassen. Lise springer etter. Kaja som sitter på snøhaugen, reiser seg og springer etter hun også.

De springer til baksiden av barnehagen og setter seg ned bak et gjerde. Kristoffer sier "Når barnehagen e stengt, så e den en lekeplass".

I observasjonen sklir Kristoffer nedover rutsjebanen i full fart. Rutsjebanen er et element i det fysiske uteområdet som barna oppsøker aktivt og som byr på fart og spenning. Når likevektssystemet settes ut av spill og barna kjenner på følelsen av å miste kontroll, gir det en lystfølelse mange barn elsker. Rutsjebanen er en plass som gir lystfølelse gjennom fart og

friksjon, som barna oppsøker i sin lek (Jensen & Osnes, 2014, s.139). Det er tydelig at leken er preget av spontanitet og hit-og-dit bevegelser. Barna springer etter hverandre uten å vite hva de skal, som kan tyde på at de foretrekker lek som innbyr til fart og spenning. Det kan være vanskelig å skille begrepet lek fra andre aktiviteter (Lillemyr, 2020, s.29), men som vi ser i observasjonen, springer barna etter hverandre. Hit-og-dit bevegelsene i observasjonene kan derfor betegnes som lek, siden de leker med hverandre (Storli, 2018, s.347). I observasjonen leker Lise og Kristoffer familie. Lise later som om hun er storesøster og Kristoffer later som om han er en hund. Kristoffer sklir ned rutsjebanen og springer videre. Når Lise velger å løpe etter Kristoffer, kan vi tolke det som en jage- og fangelek, der storesøster skal fange hunden. Jage- og fangelek er en mildere versjon av boltreleken, som vanligvis er en voldsom kroppslig lek. Jage- og fangeleker kan også fungere som en invitasjon til fysisk lek eller i dette tilfellet som en måte å flytte leken på (Storli & Moser, 2018, s.138).

Kaarby (2004) har gjennomført observasjoner av barns lek i friluftsbarnehager og konkluderer med at det er den fysiske aktive leken som er mest framtrædende når barna leker ute. Funnene fra hvordan barna tar i bruk de faste installasjonene og klatrestativet kan være et eksempel på at barna oppsøker elementer i det fysiske utemiljøet som fremmer fysisk lek. I klatrestativet bruker barna store deler av kroppen til å klatre, balansere, krype og hoppe. Disse bevegelsene er en del av barns naturlige væremåte. Ifølge Bjørgen (2019, s. 167) vil et fysisk miljø som inviterer til spenning og utfordring og som har stort nok areal å bevege seg på være med å fremme bevegelsesglede og den fysiske leken. Når barna uttrykker trivsel og blir dypt involvert i fysisk lek, kan det handle om gleden av å være i bevegelse (Bjørgen, 2019, s.164-169).

4.2.2 Rollelek

En annen type lek som er dominerende i barns bruk av det fysiske utemiljøet er rolleleken. Det kommer tydelig fram i flere av observasjonene der vi kan se barna leke familielek og tar en rolle som noen andre enn seg selv. I guidet tur forteller Kaja at de bruker å leke familie, speider og ha fortellerstund. I tillegg rapporterer flere barnehager om mer rollelek og improvisasjonslek ute enn inne (Lysklett, 2006, s.6).

Observasjon (Snøhaugen, ca. 10 minutter):

Alle fire sitter på snøhaugen. "No va vi i barnehagen og leke ut" sier Lise. Kristoffer legger seg ned i en grop i snøen og sier "gogo gaga" og har tommelen i munnen. Lise, Kaja og Ole sitter å graver i snøen, så reiser Lise seg og springer til sykkelbua. Resten springer etter. De åpner døra til sykkelbua og går inn.

Guidet tur:

... Deretter fulgte jeg etter Kaja og Kristoffer videre til klatrestativet. Der fortalte Kaja meg at de bruker å leke familielek, speider og ha fortellerstund.

I leken later Lise som om snøhaugen er en annen plass og at de befinner seg i en annen situasjon. Lise deler sine indre bilder med de andre barna ved å si "no va vi i barnehagen og leke ut". For at de andre barna skal forstå at det bare er på liksom, ytrer Lise seg eksplisitt. Her går hun ut av sin rolle for å skape en felles transformasjon. Når Kristoffer sier "gogo gaga" kan vi tolke det som babyspråk og at han signaliserer for de andre barna at han later som om han er en baby. I rolleleken er det viktig at de andre barna også forstår at det bare er på liksom og at leken har en felles mening for at den skal holdes i gang. De korte samspillsekvensene i observasjonen viser hvordan barna agerer "som om" og skaper en felles lekverden som de er enige om (Öhman, 2012, s.127-132). Kristoffer leker at han er en baby og de bruker sykkelbua som hus. Rolleleken handler gjerne om familierelaterte temaer som vi kan se i observasjonen. Når barna er i femårsalderen, vil lekehandlingene være mer viljestyrte og de behøver ikke et stort utvalg av løsmateriale og forhåndsdefinerte gjenstander for å kunne leke familie. Barna skaper forvandlinger i og med rommet og sykkelbua fungerer fint som hus og en grop i snøhaugen blir til seng (Kampmann, 2006, s.113).

4.2.3 Regellek

I observasjonene har regelleken vært en stor del av barns lek i det fysiske utemiljøet og en leketype de ofte foretrekker. I observasjonene og guidet tur kommer det frem at barna blant annet bruker å leke sura, gjemsel og blindebukk. Regler er med fra første stund i barns lek, men det er i siste del av barnehagealder at regler blir et sentralt tema i leken. Når barna leker sura, blindebukk og gjemsel innebærer det at man må følge visse regler.

Guidet tur:

Barna tok meg med til nederste del av lekeplassen, der har de en liten "familiekrok og noen trær. Kaja sier "Her bruke vi og gjør oss når vi leike gjemsel".

Observasjon (Hesteskoen, ca. 25 minutter):

Ole, Kaja, Lise og Kristoffer sitter i hesteskoen. "Ska vi leik blindebukk?" spør Kaja. Kristoffer svarer med "vi leke sura først også blindebukk ettepå". Kaja svarer "Okei, først sura også blindebukk". Ole, Lise og Kristoffer løper rundt i hesteskoen og Kaja

løper etter dem. Lise og Ole springer ut av hestekoene, da roper Kaja "Nei! Vi ska bare vær i hestekoa, kom tilbake". De kommer tilbake og setter seg ned.

Barna er kjent med reglene fra før og starter uten å forhandle om regler. Når barna leker sura er reglene enkle, det er om å gjøre å ikke bli tatt. I fysiske aktive leker er reglene gjerne tydelige og ikke så komplekse, og forhandlingene blir derfor enkle og korte (Öhman, 2012, s.141). Det virker som Kaja har kommet på en ny regel for leken, som kanskje knyttes opp mot plassen de leker. De andre barna springer ut fra hestekoene, men Kaja mener at dette ikke er lov. Da må barna samle seg og bli enige om reglene.

Observasjon (Hestekoene, ca. 25 minutter):

Kaja sier "no kan vi leik blindebukk". Lise sier "vi ska bare vær i hestekoene, og blindebukk må ha lua over ansiktet og lukk øyan". Ole sier "det e om å gjør å ikke bli tatt, da blir vi blinkebukk". Kaja sier "æ e blindebukk, æ kan start". Kaja tar lua over ansiktet og strekker ut armene. De andre barna går forsiktig rundt henne. Kristoffer tar opp en liten isklump og kaster mot Kaja. Kristoffer sier "no kan du hør kor æ e".

I fortsettelse av samme observasjon ser vi ovenfor et eksempel på hvordan de forhandler om reglene og blir enige før de starter å leke. Her forhandler de om hvordan de skal leke blindebukk og fordeler rollene. Når Lise sier at de bare skal være i hestekoene, forhandler de også om lekens fysiske aspekter. Når de lekte sura fikk de erfare at ikke alle var klar over reglene. I blindebukk er reglene også ganske enkle, men litt flere. Hvilke regler som gjelder, vil også være avhengig av hvem man leker sammen med. Når reglene er kjent for alle, kan barna plukke opp leken der de sluttet sist, eller starte en ny versjon av den leken de har lekt tidligere (Öhman, 2012, s.141). Som Kristoffer gjør når han bruker en isklump for å signalisere til blindebukk om hvor han er. Barna blir fort kjent med hvilke regler som gjelder for de ulike type lekene, og kommer fort i gang med både sura og blindebukk når de er ute i barnehagens fysiske uteområde.

4.3 Møteplasser

I observasjonene og guidet tur ser vi at det er et sted som blir spesielt mye brukt av barna i fellesskap. Barna kaller denne plassen hestekoene på grunn av formen og at den er laget av snø. Denne plassen ble først og fremst skapt av de voksne og tiltenkt som en samlingsplass for måltid. Barna har aktivt tatt i bruk dette stedet i sin lek, men også skapt en møteplass for utforskning, lek og samspill. Barna har her valgt å ta i bruk dette stedet til blant annet

blindebukk og tilføre det ytterlige og nye typer av mening og handling. Det er enklere for barna å anvende et rom på forskjellige måter dersom rommet ikke er forhåndsdefinert (Kampmann, 2006, s.113). Barna har med sin nysgjerrige væremåte og utforskertrang skapt en forvandling i og med rommet, og ser nye muligheter for lek. Dette kan støttes opp under teorien om affordances (Gibson, 1979), hvor barna stiller seg spørsmålet "hva kan jeg gjøre her?" (Hagen, 2015).

Observasjon (Hesteskoen, ca. 15 minutter):

Når alle barna er funnet i gjemsel, går de alle fire bort til hesteskoen. "Ska vi leik blindebukk?" sier Kaja. "Æ vil ikke vær blindebukk sier" sier Lise. "Ikke æ heller" sier Ole. Kaja sier "Okei, men da e du blindebukk da Kristoffer, så bytte vi på". Kristoffer svarer med "Men det e ikke lov og spring, vi ska bare vær i hestekoa".

Hesteskoen tilbyr en viss grad av skjerming og avgrensing, som for barna kanskje handler om å unngå forstyrrende "trafikk". Hesteskoen er plassert i kjerneområdet av barnehagens uteområde, med god oversikt. Aktive møteplasser for barn ligger ofte i de mest sentrale rommene og gir god oversikt og fysisk kontakt med andre rom (Amundsen m. fl., 2007, s.49). Det er også mulig at hesteskoen med sin plassering har blitt et populært sted blant barna på grunn av kontakten de får med de voksne, men samtidig er skjermet fra dem. Steder som ligger i kontakt med de voksne, gir barna følelsen av trygghet og beskyttelse (Krogstad, 2012, s.83). Å leke blindebukk i et avgrenset område kan også knyttes til følelsen av trygghet. Barna har lua foran øynene og ser ikke hvor de går. De har bestemt at blindebukk bare skal foregå innenfor hesteskoen. Når barna leker gjemsel derimot, bruker de hele uteområdet til å gjemme seg. Det kan se ut til at barna avgrenser området etter hvilken type lek de skal leke. Det finnes ulike materialer som gir varierte muligheter for lek og skaping av rom. Her har vinteren og snøen vært med og skapt et nytt rom i rommet, som senere har blitt en møteplass for barna.

Observasjon (Familielek, ca. 15 minutter):

Leken avsluttes når et annet barn holder for døra til rommet Lise, Kaja, Ole og Kristoffer befinner seg i. Lise roper at han skal slutte og får opp døra. Lise går og henter skiene sine og tar de på seg. Kaja, Ole og Kristoffer finner også fram skiene sine og tar de på. Alle fire går oppover lekeplassen med ski på beina. De går til hesteskoen og Kaja sier "Vi kan leik blindebukk med ski på".

Guidet tur:

Rett ved siden av klatrestativet finner vi hesteskoen. Kaja sier "Her leke vi blindebukk, det e det eneste stedet vi leke blindebukk".

Det er tydelig at blindebukk er en aktivitet som barna er opptatt av og som spesielt knyttes til hesteskoen. Det kan vi se både i observasjonene og guidet tur. Det er Kristoffer som må være blindebukk, men de blir enige om at de skal bytte på rollen. En regel de har blitt enige om er at de skal bare oppholde seg i hesteskoen når de leker blindebukk. Gjennom leken har hesteskoen blitt et sted for barna der dialogen og relasjonen mellom barna er sentrale. Det forhandles om regler i leken og de fordeler roller seg imellom. Observasjonene viser også at det er her de møtes når en lek avsluttes og de skal forsøke å finne ut hva de skal leke med videre. Når alle er funnet i gjemsel, går de til hesteskoen. Når leken blir forstyrret av et annet barn, avsluttes den og de møtes i hesteskoen. Avgjørelsene barna kommer fram til skjer i fellesskap og alle er delaktige i dialogen. Om alle er enige i avgjørelsene som blir tatt er usikkert, men ut ifra observasjonene som ble gjort, virker det som om hesteskoen er en plass der det er rom for å uttrykke sine meninger. For å støtte opp under dette forklarer Nørdtømme (2012) at møteplassene skal invitere til utforskning, lek og samspill, men også fungere som en plass til å uttrykke seg på ulike måter (Nørdtømme, 2012, s.214).

Barna har tatt i bruk et nytt element i barnehagens fysiske uteområde og skapt en møteplass som gir rom for lek, tilbaketrekning og diskusjon/grubling (Krogstad, 2012, s.81). Slike møteplasser kan oppstå hvor som helst i uteområdet, men i dette tilfellet virker det som om barna har valgt et sted de har gjort seg noen erfaringer med fra før. Barna er kjent med plassen gjennom måltidsituasjoner og som samlingsplass. Her kan de voksne gi beskjeder i fellesskap og samtale med barna. Det kan se ut til at de erfaringene barna har gjort seg i hesteskoen, har satt preg på hesteskoen som møteplass for barna. I observasjonene bruker barna ofte hesteskoen på samme måte som de voksne gjør. Ifølge Krogstad (2012) kan møteplasser brukes til å få utspring for erfaringer barna har gjort seg. Barn oppsøker ofte steder de har gjort seg kroppslige og mentale erfaringer med (Krogstad, 2012, s.79).

5.0 Avslutning og oppsummering

Innsamlingen av data ble gjennomført i mars og resultatene gjengir derfor et bilde av hvordan femåringene i den utvalgte barnehagen tok i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek på vinteren. Datamaterialet ville sannsynlig vist noe annet om man hadde samlet inn data gjennom de andre årstidene. Det hadde vært interessant å ta i bruk andre elementer fra Mosaic approach (Clark & Moss, 2011) i datainnsamlingen, men på grunn av oppgavens omfang og tid ble det utelatt. Datainnsamlingen ble gjennomført i utetiden der innholdet besto av frilek. Barna valgte selv hva de ville leke med og hvem de lekte med. Vi kan derfor forvente at resultatene gjengir steder barna har valgt å oppsøke ut fra egen interesse.

Her er det naturlig forskjeller på hvert enkelt barn, men det overordnede funnet er at barna i denne barnehagen tok i bruk flere av de faste installasjonene i det fysiske utemiljøet til ulike typer lek. Observasjoner viser at rutsjebanen og klatrestativet var populære lekesteder for barna, men at klatrestativet ofte ble tatt i bruk i forbindelse med rollelek med familierelaterte tema. Rutsjebanen ble mye brukt til å rutsje, men de har også forestillinger og fantasilek knyttet til "lavamonster" når de leker i rutsjebanen. Regler har vært et sentralt tema i leken, blant annet i sura, gjømsel og blindebukk. Det viser seg at blindebukk er en lek som spesielt knyttes til hesteskoen og som barna ofte foretrekker å leke. De har valgt å avgrense leken til et spesielt område og reglene innenfor hesteskoen tydeliggjøres for hverandre. Gjennom leken har hesteskoen blitt en møteplass der dialogen og relasjonen mellom barna er sentrale. Møteplasser kan oppstå hvor som helst, men det er enklere for barna å ta i bruk steder i det fysiske utemiljøet dersom det ikke er forhåndsdefinert. Det kan se ut til at barna oppsøker leker og tar i bruk elementer i det fysiske utemiljøet som fremmer fysisk lek. Gjennom observasjonene var leken ofte preget av hit-og-dit bevegelser og Jage- og fangelek kommer fram som et eksempel på fysisk lek. Gjennom observasjonene og guidet tur med barna viste det seg at barna ikke tok i bruk hele uteområdet, men at barna prioriterte deler av uteområdet i sin lek. Hvordan barna velger å ta i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek kan handle om hvilke affordances miljøet har å by på.

I rammeplanen står det at barnehagens fysiske miljø bør utformes slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna (KD, 2017, s.19). Barna tilbringer mye av tiden i barnehagen ute. Det kan derfor være nyttig å vite noe om hvordan barna tar i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek, slik at personalet kan arbeide med å skape et miljø som kan påvirke leken på en positiv måte. Første steg kan være å søke kunnskap fra barns ståsted.

Litteraturliste

- Amundsen, H. M., Blakstad, S. H., Krogstad, A., Knudsen, W., Manum, B., Sve, L. & Wågø, S. (2007). *Barn og rom: Refleksjoner over barns opplevelse av rom*. Trondheim: Trondheim Kommune, SINTEF og DMMH.
- Barsotti, A. (1998). *Skapende kommunikasjon i Reggio Emilia*. Pedagogisk forum.
- Bergsland, & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Cappelen Damm akademisk.
- Bjørgen, K. (2012). *Bevegelsesglede i barnehagen: En kvalitativ studie av 3 – 5 åringers trivsel, involvering og fysiske aktivitet i barnehagens ulike utemiljø/* [Doktoravhandling, NTNU]. NTNU Grafisk senter. Hentet fra <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2431153/Kathrine%20Bjorgen.pdf?sequence=5&isAllo wed=y>
- Bjørgen, K. (2012). *Fysisk lek i barnehagens uterom: 5-åringers erfaring med kroppslig fysisk lek i barnehagens uterom*. Tidsskrift for nordisk barnehageforskning, 5(2), 1-15. DOI: 10.7577/nbf.418
- Bjørgen, K. (2019). Bevegelsesglede i barnehagen. I Frønes, & Glaser, V. *Praksisbok for barnehagelærerstudenten* (s.163-175). Universitetsforl.
- Clark, A. & Moss, P. (2011). *Listening To Young Children: The Mosaic Approach* (2nd ed.). London: National Children's Bureau.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave.). Gyldendal.
- Eide, & Winger, N. (2003). *Fra barns synsvinkel: intervju med barn - metodiske og etiske refleksjoner*. Cappelen akademisk forl.
- Fjørtoft, I. (2018). Barn og bevegelse: Læring gjennom landskap. I Sandseter, Hagen, T. L., & Moser, T. *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg.) (s.184-199). Gyldendal.
- Hagen, T. L. (2015). Hvilken innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet. *Nordisk barnehageforskning*, 10(5), 1-16. <https://doi.org/10.7577/nbf.1430>

- Herrington, S., Lesmeister, C., Nicholls, J., Stefiuk, K. (2007). Seven Cs: an informational guide to young children's outdoor play spaces. [Internett] Hentet 20.04.2022, fra: <https://sala.ubc.ca/sites/sala.ubc.ca/files/documents/7Cs.pdf>
- Jensen, M & Osnes, H. (2014). Sirkus – vilt og farlig i en magisk ramme. I Sandseter, & Jensen, J.-O. *Vilt og farlig: om barns og unges bevegelseslek* (s.135-153). Gyldendal akademisk.
- Johannessen, Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utgave.). Abstrakt forlag.
- Kaarby, K.M.E. (2004). Children paying in nature. Paper presented at the questions of quality, Dublin Castle.
- Kampmann, J. (2006). Børn, rum og rummelighed. I Rasmussen, K. *Børns steder: om børns egne steder og voksnes steder til børn*. Billesø & Baltzer Forlagene.
- Karlsen, G. (2015). Natur og danning. I Hallås, & Karlsen, G. *Natur og danning: profesjonsutøvelse, barnehage og skole*. (s.21-35). Fagbokforl.
- Krogstad, A. (2012). Barns bruk av steder i retorisk og fenomenologisk perspektiv. I Krogstad, A., Hansen, G., Høyland, K. & Moser, T. *Rom for barnehage: flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. (s.77-91). Fagbokforl.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no>
- Kyttä, M. (2004). The extent of children`s independent mobility and the number of actualized affordances as criteria of a child-friendly environment. *Journal of Environmental Psychology*, 24(2): 179-198.
- Lillemyr. (2020). *Lek på alvor: barns lek - en utfordring for læring* (4. utgave.). Universitetsforlaget.
- Lysklett, O. B. (2006). *Temahefte om natur og miljø*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Moser, T. & Martinsen, M. (2010). The outdoor environment in Norwegian kindergartens as pedagogical space for toddlers' play, learning and development. *European Early childhood Education Research Journal*, 18(4): 457-471.
<http://dx.doi.org/10.1080/1350293X.2010.525931>

- Nordtømme, S. (2012). Muligheter i mellomrom!. I Krogstad, A., Hansen, G., Høyland, K. & Moser, T. *Rom for barnehage: flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. (s. 213–227). Fagbokforl.
- Postholm. (2010). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og Kasusstudier*. (2. utg., s. 242). Universitetsforl.
- Storli, R. (2018). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. I Sandseter, Hagen, T. L., & Moser, T. *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (3. utg.) (s.345-373). Gyldendal.
- Storli, R., & Moser, T. (2018). Boltrelek og lekeslåsing i et utviklingsperspektiv. I Glaser, Størksen, I., & Drugli, M. B. (2018). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: forskning og praksis*. (2. utg.) (s.135-149). Fagbokforl.
- Thagaard. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforl.
- Thorbergesen. (2012). *Barnehagens uterom*. Pedagogisk forum.
- Öhman. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum.

Vedlegg

(Informasjon og samtykkeerklæring)



DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barnehagens fysiske utemiljø og mulighetene for lek»?

Hei! Mitt navn er Matilde Aundal Skrogstad og jeg er tredjeårsstudent ved natur- og friluftslivlinja på Dronning Mauds Minne høyskole. Dette er et spørsmål til barnehagen om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å kartlegge hvordan barna tar i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek. I dette skrevet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for barnehagen.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å få et innblikk i hvordan barna i barnehagen tar i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek. Dette gjelder da det inngjerdede uteområdet rundt barnehagen. Jeg vil se nærmere på hvor barna leker, og hva de leker med. I dette prosjektet er jeg interessert i å få frem barneperspektivet. Problemstillingen jeg ønsker å belyse er "hvordan tar barna i bruk det fysiske utemiljøet i sin lek?".

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for dere å delta?

Jeg ønsker å ha fokus på barneperspektivet og vil derfor bruke barna som informanter i mitt bachelorprosjekt. Datainnsamlingen vil foregå gjennom flere observasjoner av en gruppe femåringer og minst en guidet tur på lekeområdet med barna. Hensikten med guidet tur handler om å la barna snakke fritt om sine opplevelser. Jeg vil spørre barna om å guide meg gjennom barnehagens uteområde, slik at de kan vise meg de lekestedene de liker og hva de liker å gjøre. Jeg kommer til å skrive notater underveis om det barna forteller og bruke fiktive navn.

Hvis dere velger å delta i prosjektet, innebærer det at jeg får komme til barnehagen å observere barna ute i lek og gjennomføre guidet tur. Opplysningene som samles inn, vil bli

slettet når prosjektet avsluttes. Hvis det er et ønske, kan foreldre få høre om prosjektet på forhånd ved å ta kontakt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis barnehagen velger å delta, kan dere og barna når som helst trekke deres samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene fra observasjonene og guidet tur til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 01.07.2022.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Kathrine Bjørgen / kbj@dmmh.no
Agnete Vaags / ava@dmmh.no

Student
Matilde Aundal Skrogstad / Matilde_skrogstad@hotmail.com

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Barnehagens fysiske utemiljø og mulighetene for lek*. Jeg samtykker til:

- Observasjoner av barn ute i lek og gjennomføring av guidet tur

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.